EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 11 16
COM(2020) 715 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo įgyvendinimo ir administravimo

{SWD(2020) 266 final} - {SWD(2020) 267 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo įgyvendinimo ir administravimo

1. Įvadas

Direktyva 2000/14/EB dėl į aplinką skleidžiamo triukšmo[1] (toliau – Direktyva) priimta 2000 m. gegužės 8 d. ir pradėta taikyti 2002 m. sausio 3 d. ES teisinė sistema, susijusi su lauke naudojamos įrangos skleidžiamu triukšmu, priimta sujungus septynias konkrečias produktų direktyvas ir dvi direktyvas dėl bandymų procedūrų[2].

Pagal Direktyvos 20 straipsnį Komisija privalo Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti ataskaitą apie Komisijos patirtį, kurią ji įgijo įgyvendinant ir vykdant šią direktyvą. Surengusi visas reikalingas konsultacijas, visų pirma su Komitetu, įsteigtu pagal Direktyvos 18 straipsnį, Komisija privalo pateikti išvadas ir, prireikus, šios direktyvos pakeitimus.

Tuo remdamasi Komisija įvertino Direktyvą jos galiojimo laikotarpiu. Atliekant vertinimą įvertinti Direktyvos taikymo rezultatai atsižvelgiant į tai, ar veiksmingai įgyvendinti Direktyvoje nustatyti tikslai, Direktyvos efektyvumą (daugiausia dėmesio skiriant reglamentavimo sąnaudų ir naudos, įskaitant administracines sąnaudas ir naudą),

---

[1] 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo (OL L 162, 2000 7 3, p. 1), su pakeitimais, padarytais Direktyva 2005/88/EB (OL L 344, 2005 12 27, p. 44), Reglamentu (EB) Nr. 219/2009 (OL L 87, 2009 3 31, p. 109) ir Reglamentu (ES) 2019/1243 (OL L 198, 2019 7 25); klaidų ištaisymas (OL L 165, 2006 6 17, p. 35 (2005/88/EB)). Pradinis tekstas: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex:32005L0088; Konsoliduotas tekstas: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:02000L0014-20190726. Komisijos sektoriaus interneto svetainė apie lauke naudojamos įrangos skleidžiamą triukšmą. https://ec.europa.eu/growth/sectors/mechanical-engineering/noise-emissions_en.

[2] 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/113/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių statybos aikštelių ir įrangos skleidžiamo triukšmo matavimą, suderinimo (OL L 33, 1979 2 8, p. 15);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/532/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių statybos aikštelių ir įrangos bendrąsias nuostatas, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 111);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/533/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių kompresorių leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 123);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/534/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių bokštinių kranų leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 130);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/535/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių suvirinimo generatorių leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 142);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/536/EEB dėl valstybių narių įstatymų reglamentuojančių elektros energijos generatorių leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 149);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/537/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių rankinių betono trupintuvų ir skeliamųjų plaktukų leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 156);
1984 m. rugsėjo 17 d. Tarybos direktyva 84/538/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių vejapjovių leistinojo garso galios lygį, suderinimo (OL L 300, 1984 11 19, p. 171);
1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyva 86/662/EEB dėl hidraulinių ekskavatorių, lynais valdomų ekskavatorių, buldozerių, krautuvų ir ekskavatorių krautuvų keliamo triukšmo ribojimo (OL L 384, 1986 12 31, p. 1).

supaprastinimo ir pagerinimo galimybes, jos suderinamumą su kitais ES teisės aktais, aktualumą atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių poreikius ir Europos pridėtinę vertę.

Atliekant vertinimą pasinaudota įvairiais duomenų šaltiniais, atitinkamose darbo grupėse buvo surengtos konsultacijos su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis, taip pat atlikta keletas tyrimų siekiant surinkti naujausią informaciją apie Direktyvos taikymo sričiai priklausančios įrangos veikimą ir išnagrinėti poreikį ir galimybę atlikti peržiūrą:

- „*Study on the experience in the implementation and administration of Directive 2000/14/EC relating to the noise emission in the environment by equipment for use outdoors*“ („NOMEVAL“ tyrimas)[3], 2007 m.;
- „*Impact assessment on possible policy options for reviewing the Outdoor Equipment Noise Directive*“ („ARCADIS“ tyrimas)[4], 2009 m.;
- „*Study on the merger of the Directive on noise from outdoor equipment, 2000/14/EC, with the Machinery Directive, 2006/42/EC*“ („CEPS tyrimas“)[5], 2013 m.;
- „*Study on the suitability of the current scope and limit values of Directive 2000/14/EC relating to the noise emission in the environment by equipment for use outdoors*“ („ODELIA“ tyrimas)[6], 2015–2016 m.;
- „*Supporting study for an evaluation*[7] *and impact assessment*[8] *of Directive 2000/14/EC on noise emission by outdoor equipment*“ („VVA tyrimas“), 2017–2018 m.

Vertinimo rezultatai pateikiami prie šios ataskaitos pridedame konkrečiame tarnybų darbiniame dokumente.

2. Direktyvos tikslas ir pagrindinės nuostatos

Direktyva nustatomas teisinis pagrindas, reikalingas siekiant suderinti taisykles ir procedūras, susijusias su lauko sąlygomis naudojamos įrangos, pateiktos ES rinkai, keliamu triukšmu. Ja siekiama mažinant įrangos keliamo triukšmo leistinus lygius apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę, taip pat kartu saugoti aplinką ir derinant lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamo triukšmo reikalavimus, kad nebūtų daroma kliūčių tokios įrangos laisvam judėjimui, prisidėti prie sklandaus vidaus rinkos veikimo.

Pagrindiniai Direktyvos tikslai:

---

[3] http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/1639/attachments/1/translations/en/renditions/pdf.

[4] https://ec.europa.eu/docsroom/documents/1635/attachments/1/translations/en/renditions/pdf.

[5] http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/4985/attachments/1/translations/.

[6] http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18281/attachments/1/translations/.

[7] https://publications.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/90f4d795-e192-11e8-b690-01aa75ed71a1.

[8] https://publications.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/69de2e48-e17d-11e8-b690-01aa75ed71a1.

- užtikrinti lauko sąlygomis naudojamos įrangos laisvą judėjimą ES vidaus rinkoje;
- sumažinti tokios įrangos leistinus triukšmo lygius siekiant apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę, taip pat kartu saugoti aplinką;
- teikti informaciją visuomenei apie tokios įrangos skleidžiamą triukšmą ir taip skatinti naudoti ne tokią triukšmingą įrangą ir pagerinti vartotojų galimybes rinktis.

Šia direktyva nustatomi išsamūs triukšmo matavimo metodai ir bandymų programos (pagal Europos ir tarptautinius standartus); suderintos triukšmo ribinės vertės nustatytam įrangos sąrašui; atitikties vertinimo procedūros; ir ženklinimo reikalavimai.

Ši direktyva taikoma 57-iems lauko sąlygomis naudojamos įrangos tipams, apibrėžtiems I priede, iš kurių 22-iems įrangos tipams nustatomos triukšmo ribinės vertės (12 straipsnis), taip pat visiems įrangos tipams reikalaujama taikyti konkretų triukšmo lygio ženklinimą (13 straipsnis). Įranga gali būti skirstoma į aštuonias grupes:

I. Plovimo įranga

II. Statybos įranga

III. Sodininkystės įranga

IV. Krovimo ir kėlimo įranga

V. Energijos generatoriai ir šaldymo įranga

VI. Pumpavimo ir siurbimo įranga

VII. Sniego valymo ir sutankinimo mašinos

VIII. Atliekų surinkimas, apdorojimas ir perdirbimas

Direktyva taikoma tiek profesionalių, tiek privačių naudotojų naudojamai įrangai. Plovimo, statybos, krovimo ir kėlimo įrangą, energijos generatorius ir šaldymo įrangą, atliekų surinkimo, apdorojimo ir perdirbimo įrangą dažniausiai naudoja profesionalūs naudotojai. Visų tipų sodininkystės įrangą, pumpavimo ir siurbimo įrangą naudoja profesionalūs ir privatūs naudotojai. Paprastai didesnę ir brangesnę įrangą naudoja profesionalai.

3. Perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas

Siekiant sudaryti sąlygas pasiekti tikslus, Direktyvoje buvo suderinti tam tikri su lauko sąlygomis naudojama įranga susiję valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektai. Taigi 2000 m. gegužės 8 d. įsigaliojus Direktyvai jos nuostatas valstybės narės turėjo perkelti į nacionalinę teisę ir įgyvendinti: būtinus nacionalinius teisės aktus reikėjo priimti ik 2001 m. liepos 3 d. ir jie turėjo būti pradėti taikyti 2002 m. sausio 3 d.

Direktyva buvo visiškai ir nuosekliai perkelta ir įgyvendinta visose valstybėse narėse. Perkeliant Direktyvos nuostatas į nacionalinės teisės aktus ir ją įgyvendinant nebuvo nustatyta reikšmingų problemų. Ypač tai pasakytina apie nuostatas dėl teikimo rinkai ir susijusių gamintojams ir įgaliotiems atstovams nustatytų įsipareigojimų; valstybių narių vaidmens bei atsakomybės; atitikties vertinimo procedūrų ir įstaigų ir triukšmo lygio duomenų rinkimo.

Kita vertus, valstybėse narėse nustatyta skirtumų, susijusių su rinkos priežiūra, ypač su veiklos mastu ir stebėsena. Taip yra daugiausia todėl, kad šiai konkrečiai sričiai nėra skiriama pakankamai išteklių, palyginti su kitomis ES suderinimo teisės aktais reglamentuojamomis sritimis vidaus rinkoje.

Visgi lig šiol prieš valstybes nares nebuvo pradėta pažeidimų nagrinėjimo procedūrų. Taip pat nebuvo taikyta Direktyvos 9 straipsnyje išdėstyta įrangos neatitikimo nagrinėjimo procedūra.

Direktyvą įgyvendinti ir valdyti padeda vykdo ilgametę patirtį turinčios sektorių darbo grupės, kurių darbe dalyvauja visų susijusių subjektų atstovai ES lygmeniu. Tie susiję subjektai yra: valstybės narės, notifikuotosios įstaigos, standartų kūrėjai ir pramonės, vartotojų, aplinkosaugos asociacijų ir kitų suinteresuotųjų šalių organizacijos:

- pagal Direktyvos 18 straipsnį įsteigtas Lauko triukšmo direktyvos komitetas (toliau – LTD komitetas);
- Lauko triukšmo direktyvos komiteto darbo grupė (toliau – LTD darbo grupė), dabar pertvarkyta į Komisijos ekspertų grupę, atsakingą už lauke skleidžiamo triukšmo klausimus[9];
- Lauko triukšmo direktyvos srities rinkos priežiūros institucijų administracinio bendradarbiavimo grupė (toliau – LTD bendradarbiavimo grupė); taip pat
- Lauko triukšmo direktyvos srities notifikuotųjų įstaigų Europos koordinavimo grupė (toliau – LTD notifikuotosios įstaigos arba notifikuotosios įstaigos).

Siekdama padėti gamintojams ir kitiems susijusiems subjektams vykdyti Direktyvos 16 straipsnyje nustatytus įsipareigojimus, susijusius su triukšmo duomenų rinkimu, Komisija sukūrė ir valdo taikomąją programą „NOISE Application“ – duomenų bazę, kurioje pateikiama informacija apie rinkai pateiktos įrangos EB atitikties deklaracijas.

4. Pagrindiniai vertinimo rezultatai

Šioje ataskaitoje pateikiami pagrindiniai Lauko triukšmo direktyvos 2000/14/EB vertinimo rezultatai. Vertinimo rezultatų duomenys pateikiami prie šios ataskaitos pridedame tarnybų darbiniame dokumente.

4.1. Direktyvos veiksmingumas

Įvertinus Direktyvos veiksmingumą siekiant jos tikslų, ypač – mažinti jos taikymo sričiai priklausančios lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamo triukšmo lygius, nustatyta, kad triukšmo lygiai per pastaruosius 20 metų sumažėjo. Tačiau dalis tokios įrangos vis dar viršija garso galios lygį, kuris laikomas pavojingu klausai ir sveikatos būklei (apskaičiuota vertė – 90 dB), o tai rodo, kad veiksmingumą reikėtų didinti.

Šios direktyvos veiksmingumui turėjo poveikio ir vartotojų elgsena. Aktyvus požiūris ir didesnis informuotumas galėjo lemti tai, kad vartotojai teikė pirmenybę tylesnei įrangai ir

[9] Komisijos ekspertų grupė, atsakinga už lauke skleidžiamo triukšmo klausimus (E03673): https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3673.

todėl rinkoje buvo skatinama atsisakyti triukšmingesnių jos variantų. Vien tik teisinių nuostatų nepakako tam, kad vartotojai būtų skatinami pirkti ne tokią triukšmingą įrangą. Neprofesionaliems įrangos, kuri patenka į Direktyvos taikymo sritį, pirkėjams ir naudotojams vis dar trūksta žinių ir informuotumo apie skleidžiamą triukšmą ir vien triukšmo lygio ženklinimo nepakanka siekiant daryti įtaką vartotojų pasirinkimui.

Kadangi tylesnės įrangos paklausa rinkoje yra nedidelė, jeigu nebūtų šios direktyvos, gamintojai moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms skirtas investicijas nukreiptų į tas produkto charakteristikas, kurios yra patrauklesnės klientams (pvz., eksploatavimą, saugumą, energijos vartojimo efektyvumą). Net jeigu skleidžiamas triukšmas bet kokiu atveju būtų sumažėjęs dėl technologinės plėtros (kaip, pavyzdžiui, elektros variklių atveju), dėl Direktyvos gamintojams teko skirti išteklių specialių dizainų, mechanizmų ir strategijų, skirtų lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamam triukšmui mažinti, moksliniams tyrimams ir plėtrai. Ypač tai pasakytina apie įrangą, kuriai taikomos triukšmo galios ribinės vertės (12 straipsnis), o dėl įrangos, kuriai taikomas tik triukšmo lygio ženklinimas (13 straipsnis), pažymėtina, kad Direktyvos nepakako tokiu pat mastu paskatinti gamintojus kurti ne tokius triukšmingus produktus.

Be to, dėl rinkos priežiūros trūkumų, kuriuos daugiausia lemia šiai konkrečiai sričiai skirtų išteklių stoka, taip pat sumažėjo galimybės įgyvendinti Direktyvos tikslus. Tačiau nors ir nebuvo išnaudotas visas Direktyvos potencialas, piliečiai, kurie patiria lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamo triukšmo poveikį, vis tiek yra geriau apsaugoti nei būtų be šios direktyvos.

Dėl lauko sąlygomis naudojamos įrangos vidaus rinkos užtikrinimo pašalinant kliūtis tokios įrangos laisvam judėjimui pažymėtina, kad Direktyva buvo supaprastinta galiojanti teisinė sistema. Todėl buvo užtikrintas didesnis aiškumas ir padidėjo visų suinteresuotųjų šalių aktyvumas. Be to, Direktyva buvo užtikrinta, kad nacionaliniu lygmeniu neatsirastų skirtingų taisyklių, kurios būtų galėjusios sutrikdyti tokios įrangos apyvartą ES viduje.

4.2. Direktyvos efektyvumas

Vertinant Direktyvos įgyvendinimo efektyvumą nustatyta įvairių sąnaudų ir naudos. Tarp Direktyvos teikiamų privalumų akivaizdžiausi ir reikšmingiausi – nauda sveikatai ir aplinkai. Kita vertus, nors suinteresuotosios šalys pastebi teigiamą suderinto reglamentavimo ES poveikį ir reiškia tam tikrą susirūpinimą dėl griežtesnių triukšmo ribinių verčių poveikio pačioje ES nei trečiosiose šalyse, jie nemano, kad tai turės reikšmingą poveikį jų veiklai, kiek tai sietina su vidaus ar išorės prekyba.

Šiuo metu taikoma produktų klasifikacija ir grupavimas apima daug skirtingų įrangos tipų ir to paties tipo variantų, todėl gamintojams gali būti sunku suprasti, ar produktas patenka į Direktyvos taikymo sritį.

Direktyvoje numatytose atitikties vertinimo procedūrose tinkamai atsižvelgiama į skirtingus gamintojų poreikius, nors tai, kad pagal 12 straipsnį nėra numatyta galimybė taikant vidaus kontrolės procedūras sertifikuoti įrangą („savarankiškas vertinimas“), gamintojai laiko suvaržymu, o vartotojai ir rinkos priežiūros institucijos – garantija. Kai kuriose valstybėse nėra įsteigtos notifikuotosios įstaigos, kurios būtų kompetentingos atlikti prašomas

procedūras, todėl kyla kliūčių gamintojams, kurie reikalingos praktinės patirties turi ieškoti kitose valstybėse narėse.

Nustatyta, kad vienos iš reikšmingiausių išlaidų gamintojams – atitikties vertinimo išlaidos. Tiksliau, tokios išlaidos didėja toms bendrovėms, kurios turi atskirai atlikti bandymus pagal šią direktyvą ir kitus ES teisės aktus, dažniausiai Mašinų direktyvą. Tačiau poreikis turėti tinkamas atitikties vertinimo procedūras turi būti siejamas su vis dar nepakankama rinkos priežiūra sektoriuje, kuriam taikoma Lauko triukšmo direktyva, ir kituose sektoriuose kaip horizontalusis klausimas, kaip nustatyta pagrindžiamajame tyrime ir kituose šaltiniuose.

Dabartiniai triukšmo lygio bandymų programos ir matavimo metodai, taikomi didžiajai daliai įrangos, kuri patenka į Direktyvos taikymo sritį, neatitinka technologinės plėtros ir juos reikėtų peržiūrėti. Be to, Direktyvoje trūksta aiškios bendros procedūros, kaip nustatyti matavimų neapibrėžtį, o tai, priklausomai nuo matavimą vykdančio subjekto, gali lemti garantuotų galios lygių neatitikimus.

Nors programos „NOISE Application“ duomenų bazė nėra itin brangi pinigine prasme, ji pasižymi reikšmingais veikimo trūkumais (registruojami neteisingi ar neišsamūs duomenys, nėra aiškiai apibrėžta skirtingų tipų įranga, trūksta rinkoje esančios įrangos techninių parametrų ir pan.). Todėl daugelis suinteresuotųjų šalių mano, kad įrankis yra sudėtingas ir nevisiškai patikimas įvesties ar išvesties atžvilgiu.

Moksliniai tyrimai ir plėtra – dar vienas brangus šios direktyvos elementas: skaičiuojama, kad jiems kasmet išleidžiama apie 40–120 mln. EUR. Tačiau pažymėtina, kad nors padidėjusios mokslinių tyrimų ir plėtros sąnaudos neabejotinai yra Direktyvos padarinys, nereikėtų to laikyti tik neigiamu veiksniu, nes esama objektyvios naudos, kurią lemia našesnė įranga.

4.3. Direktyvos svarba

Dėl Direktyvos svarbos pažymėtina, kad atlikus vertinimą įsitikinta, jog jos pirminiai tikslai šiuo metu yra tiek pat pagrįsti, kiek tada, kai jie buvo pirmą kartą pasiūlyti. Tiksliau, užtikrinti lauko sąlygomis naudojamos įrangos laisvą judėjimą, mažinti įrangos keliamo triukšmo leistinus lygius siekiant apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę, taip pat kartu saugoti aplinką ir teikti informaciją visuomenei apie skleidžiamą triukšmą – šie tikslai vis dar išlieka visapusiškai svarbūs. Įsigaliojus Direktyvai užpildyta esama spraga, susijusi su piliečių, kurie patiria kitų privačių ar profesionalių naudotojų lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamo triukšmo poveikį, apsauga.

Remiantis Direktyvos veikimo laikotarpiu iš skirtingų šaltinių surinkta informacija, įskaitant atliktus tyrimus, konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis ir programos „NOISE Application“ duomenų bazę, vertinama, kad dėl Direktyvos sumažėjo 12 straipsnyje apibrėžtos įrangos skleidžiamo triukšmo lygis, išreikštas garso galios lygiu nuo 2 dB iki 3 dB[10].

[10] Decibelas (dB) – matavimo vienetas, kuriuo išreiškiamas dviejų tokių pačių matmenų fizinių dydžių logaritminis santykis (iki bazinio 10), šiuo atveju tai – garso galios. Kadangi decibelų skalė yra logaritminė, o ne linijinė, 1 dB garso galios lygio sumažinimas atitinka apie 21 proc. skleidžiamo triukšmo sumažinimą, o 3 dB sumažinimas atitinka apie 50 proc. skleidžiamo triukšmo sumažinimą.

Praėjus dvidešimčiai metų po Direktyvos įsigaliojimo didėjant urbanizacijai, daugėja ir kelių bei pastatų infrastruktūros statybų, o to padarinys – lauke naudojama daugiau įrangos ir todėl taip pat padidėjo skleidžiamas triukšmas. Ypač padaugėjo vartotojams skirtos įrangos, nes internete ir prekybos centruose galima įsigyti pigių produktų.

Dėl rinkoje teikiamos ir naudojamos įrangos kiekio augimo sumažėjo teigiamas Direktyvos poveikis, susijęs su skleidžiamo triukšmo lygio mažinimu, ir vėl atsirado poreikis daryti spaudimą gamintojams, kad jie gamintų ne tokią triukšmingą įrangą. Du galimi spaudimo būdai: pasitelkiant rinką arba teisės aktus. Kadangi rinkoje nėra tylesnės įrangos paklausos, teisės aktų leidėjas vis dar turi pirmenybę nustatyti lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamo triukšmo lygius, kad būtų apsaugota piliečių sveikata ir gerovė.

Kalbant apie pramonę, nors Direktyva atkreiptas dėmesys į suderinimo ir teisinio tikrumo visoje ES būtinybę, iš tarptautinės prekybos perspektyvos Direktyva ir ja įtvirtintos griežtesnės ribinės vertės nedavė didelės naudos ir nepadėjo laikytis užsienio teisės aktų. Tačiau beveik nė viena iš suinteresuotųjų šalių nepritartų Direktyvos panaikinimui dėl galimos rizikos, kad bus parengta daugybė nacionalinių standartų.

Vienas iš aspektų, kuris, kai kurių suinteresuotųjų šalių nuomone, nevisiškai atitinka dabartinius pramonės poreikius, yra trečiųjų šalių atliekamas atitikties vertinimas. Jos tvirtina, kad įsigaliojus Direktyvai kai kurios įmonės neturėjo konkrečių triukšmo lygiui matuoti reikalingų žinių ir atitikties vertinimo užduotis buvo patikėta notifikuotosioms įstaigoms. Šiuo metu daugelis gamintojų patys turi matavimams atlikti reikiamas kompetencijas ir galėtų pasikliauti savarankišku vertinimu, o ne trečiosios šalies atliekamu atitikties vertinimu.

4.4. Direktyvos nuoseklumas

Dėl Direktyvos nuoseklumo ir papildomumo kitais ES teisės aktais, nustatyta keletas problemų, kurios gamintojams kyla dėl skirtingų reikalavimų kituose tai pačiai įrangai taikomuose teisės aktuose. Tiksliau, Mašinų direktyvos 2006/42/EB reikalavimai skiriasi, todėl dalies įrangos bandymai privalo būti atliekami du kartus, o dėl Reglamento (ES) 2016/1628 dėl ne keliais judančių mechanizmų reikalavimų dėl išmetalų sunku užtikrinti, kad dalis įrangos atitiktų abu teisės aktus. Tai, kad Direktyvoje nėra matavimo neapibrėžties, lemia garantuoto garso galios lygio kintamumą priklausomai nuo matavimą atliekančio subjekto.

Visgi vertinimo metu pripažinta, kad Direktyva yra nuosekli platesnio, visuotinio ES aplinkosaugos teisės aktų, susijusių su aplinkos triukšmu, tinklo dalis.

Tam tikrose valstybėse narėse Direktyvą papildo savanoriškos nacionalinės paskatų schemos, skirtos informuotumui apie triukšmo lygius ir tylesnės įrangos gamybos ir pirkimo vertę didinti.

Dėl Direktyvos nuoseklumo ir papildomumo ne ES nacionaliniais ar tarptautiniais teisės aktais, nebuvo nustatyta didesnių sunkumų, kiek tai sietina su Lauko triukšmo direktyvos ir papildomų ES teisės aktų tarpusavio santykiu.

4.5. ***Direktyvos Europos pridėtinė vertė***

Atsižvelgiant į Direktyvos teikiamą Europos pridėtinę vertę ir pasiektus rezultatus, susijusius su strateginiais tikslais, nepaisant trūkumų Direktyva pasiekta keletas svarbių rezultatų, kurių kitu atveju nebūtų pavykę pasiekti. Todėl ES metodas tebėra tinkamiausia priemonė – palyginti su nacionaliniais metodais, ją taikant suteikiama daugiau galimybių pasiekti Direktyvoje nustatytus tikslus.

Tiesą sakant, Direktyva užkirstas kelias rastis skirtingiems nacionalinės teisės aktams ir manoma, kad, jeigu nebūtų Direktyvos, būtų atsiradę naujų nacionalinės teisės aktų. Dėl Direktyvos reikalavimų per pastaruosius dvidešimt metų triukšmo lygiai sumažėjo, nepaisant nepakankamos rinkos paklausos.

Nepaisant to, kad dabartinės Direktyvos triukšmo ribinės vertės ir matavimo metodai galbūt neatitinka pažangiausių metodų, vis tik ja gamintojai įpareigojami rasti pusiausvyrą tarp našesnės įrangos mokslinių tyrimų ir Direktyvos reikalavimų, susijusių su skleidžiamu triukšmu. Jeigu Direktyvos nebūtų, nesant vartotojų daromo spaudimo rinkai, tikėtina, kad lauko sąlygomis naudojamos įrangos gamintojai šio aspekto nepaisytų ir teiktų pirmenybę kitoms savybėms. Dėl šių priežasčių nė viena iš suinteresuotųjų šalių, su kuriomis buvo konsultuojamasi, nepritarė Direktyvos panaikinimui.

5. Išvados ir tolesni veiksmai

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vertinimo rezultatas – teigiamas: bendra išvada ta, kad apskritai Direktyva laikoma veiksminga, efektyvia, tinkama ir nuoseklia bei teikiančia Europos pridėtinę vertę. Tiesą sakant, Direktyva buvo supaprastinta esama teisinė sistema, todėl suinteresuotosioms šalims atsirado daugiau aiškumo. Direktyva veiksmingai prisidėta prie lauko sąlygomis naudojamos įrangos skleidžiamo triukšmo lygio mažinimo ir užtikrinta, kad gamintojai skirtų išteklių specialių dizainų, mechanizmų ir strategijų, skirtų lauko sąlygomis naudojamos įrangos keliamam triukšmui mažinti, moksliniams tyrimams ir plėtrai. Dėl tylesnės įrangos nepakankamos paklausos rinkoje ir nacionalinių paskatų trūkumo Direktyva buvo ir išlieka svarbiausia tokio tipo įrangos skleidžiamo triukšmo mažinimo varomąja jėga.

Tačiau Direktyvos veikimui darė įtaką keletas svarbių aspektų, dėl kurių gali būti pasinaudota Direktyvoje numatytais įgaliojimais priimti deleguotuosius teisės aktus arba prireikti ją peržiūrėti. Tai ypač susiję su tuo, kad pagrindiniai Direktyvos elementai nepakankamai pritaikyti prie techninės pažangos:

- taikymo sritis ir ypač lauke naudojamos įrangos, kuriai taikoma ši Direktyva, sąrašai ir jų apibrėžtys, taip pat kiekvieno tipo įrangos reikalavimų mastas (taikomos ribinės vertės ar tik triukšmo lygio ženklinimas);
- konkrečių tipų lauke naudojamos įrangos triukšmo ribinės vertės, remiantis turima informacija apie techninį ir ekonominį pagrįstumą, siekiant bendro tikslo toliau mažinti skleidžiamą triukšmą prie jo šaltinio;
- dabartinės triukšmo lygio bandymų programos ir matavimo metodai, taikomi didžiajai daliai įrangos, kuri patenka į Direktyvos taikymo sritį, neatitinka technologinės plėtros

ir juos reikėtų peržiūrėti. Pagal Lauko triukšmo direktyvos (iš dalies pakeistos Reglamentu 2019/1243) 18a straipsnį Komisija yra įgaliota priimti deleguotuosius aktus, vadovaudamasi 18b straipsniu, kuriuo iš dalies keičiamas III priedas, ir siekdama prie techninės pažangos pritaikyti akustinio triukšmo matavimo metodus, naudojamus įrangos, kuriai taikoma Direktyva, garso galios lygiams nustatyti. Kol kas teise iš dalies pakeisti III priedą Komisija nepasinaudojo, taip pat reikalingas pritaikymas prie technologinės plėtros[11];

- tinkamos atitikties vertinimo procedūros, jas pritaikant prie galimų taikymo srities ir triukšmo ribinių verčių pokyčių, taip pat atsižvelgiant į tinkamumą ir įvairių savarankišku vertinimu (vidaus tikrinimu pagrįstos procedūros) ir trečiųjų šalių intervencija (procedūros, kuriose dalyvauja notifikuotoji įstaiga) grindžiamų sprendimų poveikį, taip pat santykis su vis dar esamomis rinkos priežiūros spragomis;
- įsipareigojimas rinkti triukšmo duomenis ir susijęs įrankis, skirtas tokiam įsipareigojimui valdyti, atsižvelgiant į problemas, susijusias su programos „NOISE Application“ duomenų bazės veikimu ir veiksmingumu; taip pat
- suderinimas su naująja teisės aktų sistema, su atitinkamomis Sprendimo Nr. 768/2008/EB dėl ekonominės veiklos vykdytojų, rinkos priežiūros, notifikuotųjų įstaigų, atitikties vertinimo procedūrų ir kt. nuostatomis.

Be to, nepakankama rinkos priežiūra neigiamai veikia Direktyvos veiksmingumą siekiant pagrindinių jos tikslų, ypač atsižvelgiant į ES rinkai pateikiamų produktų teisinę ir techninę atitiktį, taip pat ES ekonominės veiklos vykdytojų konkurenciją.

Dėl pastarojo klausimo, Komisija sustiprins veiklos koordinavimo su skirtingomis sektorių darbo grupėmis (komitetu ir ekspertų grupe) pastangas siekdama paremti Direktyvos veikimą ir taikant ir įgyvendinant teisės aktus užtikrinti sutartus ir suderintus metodus, taip pat teikti tinkamas gaires suinteresuotosioms šalims. Tiksliau, Komisija toliau atidžiai stebės, kaip įgyvendinama Direktyva visose valstybėse narėse, ir sektoriaus administracinio bendradarbiavimo grupės veiksmus, taip pat teiks siūlymus ir parems bendrus veiksmus pagal kompetentingų rinkos priežiūros institucijų bendradarbiavimo sistemą. Komisija taip pat pažymi, kad neseniai priimtu Reglamentu (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties[12] siekiama, be kita ko, sustiprinti nacionalinių institucijų ir muitinės pareigūnų atliekamus tikrinimus, kad nesaugūs produktai nebūtų pateikti Europos Sąjungos rinkai.

11 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1243, kuriuo prie Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 ir 291 straipsnių pritaikomi keletas teisės aktų, kuriuose numatytas reguliavimo procedūros su tikrinimu taikymas (OL L 198, 2019 7 25, p. 241–344).

12 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).